

Welluidend uitgeluid

Zo'n 24 keer per jaar komt het voor dat er in Groningen iemand 'van de armen' wordt begraven. Nabestaanden kunnen of willen de uitvaart niet betalen en dan neemt de Dienst Sociale Zaken¹ en Werkgelegenheid ('SoZaWe') het over. Het zijn karige, maar waardige afscheidsplechtigheden. Een enkele keer moet SoZaWe een uitvaart regelen van mensen die zijn overleden zonder traceerbare nabestaanden. Het zijn vaak zwervers, verslaafden, vereenzaamden, illegalen, die kind noch kraai hebben. Bij deze 'eenzame uitvaarten' is er alleen iemand van de uitvaartonderneming aanwezig en, sinds een paar jaar, ook de Groningse stadsdichter Bart FM Droog.

Droog nam in 2002 het initiatief om de 'eenzame uitvaarten' toch nog enige luister bij te zetten. Dat doet hij door een speciaal gedicht te maken voor de overledene en dat bij de bescheiden uitvaartplechtigheid voor te dragen. Vandaag verschijnt er ter gelegenheid van de Groningse poëziemarathon een klein bundeltje van de stadsdichter waarin een aantal van zijn uitvaartgedichten is opgenomen. De verschijning markeert tevens het einde van zijn openbare functie: vandaag loopt zijn termijn als stadsdienaar af en wordt er een nieuwe stadsdichter gekozen.

"De zin van uitvaartpoëzie is iemand een waardige uitvaart bezorgen. Daar heeft iedereen recht op", vertelt Droog. Dat was voor hem de belangrijkste reden om bij zijn aantreden te vragen of hij als stadsdichter deze taak op zich mocht nemen. Veel komt het in Groningen niet voor, zo'n twee keer per jaar. De meeste indruk maakte de uitvaart van N.N. Boterdiep, de onbekende waarvan het lijk in het Groningse kanaal het Boterdiep werd aangetroffen. Bij andere eenzame uitvaarten krijgt Droog via SoZaWe meestal wel een naam en een deel van de persoonlijke geschiedenis te horen. Van deze man was helemaal niets bekend. Het riep daarom veel vragen op: waar kwam hij vandaan, wat voor persoon was hij, hoe oud was hij? Ondanks het gebrek aan informatie vond Droog het niet moeilijk om een passend gedicht te maken. "Een naamloos lijk dat in een kanaal dobbert, is net zo'n groot gegeven als een vijftigjarige junkie die zich heeft verhangen op een zolderkamertje. Het gaat me vrij makkelijk af om gedichten te schrijven bij overlijdensgevallen. De dood als eeuwig thema kom je in het oeuvre van elke dichter wel tegen."

N.N. Boterdiep

*Waar je ook op aarde
ter wereld kwam, ergens
op deze planeet, eens
in onbekende jaren*

*moet er van je gehouden zijn
waren er mensen die je kenden
voor je zorgden, waarop
je kon bouwen en zij op jou*

*hebben ze je uitgezwaaid
met goede raad overladen
of vertrok je met stille trom
omdat er niemand meer was?*

*weet je, ik kan niet geloven
dat er nergens op deze globe
iemand is die aan je denkt
zich je herinnert en je mist*

*dra zal grond je bedekken
neemt de planeet je in haar op
zoals ze doet met wat ze gaf
en ze zal je gedenken.*

2

Bij de uitvaart van N.N. Boterdiep was er nog sprake van enige belangstelling. De zes dragers waren aanwezig, net als de rechercheur die de zaak onderzocht. Bij de uitvaart van een 60-jarige zwerver was Droog alleen met de uitvaartverzorgster. Droog las zijn gedicht *I.M. Arthur Dokter* voor, de uitvaartverzorgster las een gedicht voor en samen sloten ze de kist. "Dat was heel speciaal", zegt Droog. "Het maken van een gedicht voor een bepaalde gelegenheid als stadsdichter is werk. Poëzie is ook gewoon een ambacht. Ik voel me veel meer voldaan na het voordragen voor een lege zaal, dan voor een volle zaal met enthousiast publiek. Voor dat publiek is het entertainment, een paar aangename minuten. Bij een eenzame uitvaart voegt het echt iets toe." Het initiatief van Droog werd al vrij snel overgenomen door dichters in Amsterdam. Daar verzamelde dichter en kunstenaar Frank Starik een aantal collega's om zich heen die bij toerbeurt als 'dichter van dienst' een gedicht maken voor een eenzame uitvaart. Op zijn weblog starik.nl doet hij regelmatig verslag van zo'n eenzame uitvaart. Starik en de zijnen, de 'Poule des Doods', werken in opdracht van het Bureau Uitvaarten van Gemeentewege, dat per jaar ongeveer 250 uitvaarten verzorgt. Maar het voortbestaan van de Amsterdamse uitvaardichters is onzeker omdat het Bureau nu bij een reorganisatie wordt ondergebracht in een nieuwe Dienst Werk en Inkomen.

In Groningen is de toekomst van de uitvaardichter minder ongewis. Verschillende kandidaten voor de functie van stadsdichter hebben al laten weten dat ze het uitvaardichten niet tot hun taak rekenen. Maar Bart Droog kondigt al aan: "Als de nieuwe stadsdichter het niet gaat doen, blijf ik het doen."

Bart FM Droog, *Voorgoed voltooide tijd* (De Hondsrug Pers, Groningen 2005), isbn 9080540161, € 7,50.

Jasper Enklaar

[NRC Handelsblad Achterpagina 27 januari 2005]